

رودک

دوفصلنامه علمی-ترویجی پژوهش‌های
زبانی و ادبی در آسیای مرکزی

رایزنی فرهنگی سفارت ج.ا.ا. در تاجیکستان

سال هفدهم - شماره ۴۷ - پاییز و زمستان ۱۳۹۵

۴۷

◆ کاربرد عنصر رنگ در دیوان رودکی (تحقیقی دربارهٔ

بینایی رودکی براساس تنوع رنگ در دیوان او) /

محمد پاشایی و رسول کاظم‌زاده

◆ رمان مسلمانان دارالرحمت و ویژگی‌های ترجمهٔ فارسی /

ابراهیم خدایار

◆ گل و صنوبر شیدایی و منظومه‌های فارسی /

وحید رویانی و کمال‌الدین ارخی

◆ تصحیح رسالهٔ «ده قاعده» اثر میرسیدعلی همدانی /

سیدمحمدباقر کمال‌الدینی

◆ تراکم ذوق و احساس (نقد و بررسی شعر دل‌آرام خجندی) /

بدرالدین مقصوداف

◆ گریه‌ها و خنده‌های شاعرانهٔ بهرام رحمت‌زاد (جستاری در زمینهٔ

اشعار شاعر) // مصباح‌الدین نرزیقل

◆ شهروند کشور شعر نقد و بررسی شعر شاه‌بیگیم / عمرالدین یوسف‌اف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

تجدد

دوفصلنامه علمی - ترویجی
پژوهش‌های زبانی و ادبی در آسیای مرکزی

این نشریه با مجوز شماره ۴۹۹ به تاریخ ۱۹۹۹/۱۰/۰۷ م به نام رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان به ثبت رسیده است.

این مجله بنابر مجوز کمیسیون نشریات علمی به تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۹ و براساس نامه شماره ۲۵۴۹/۱۸/۳ مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۱۶ مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از شماره ۴۴، بهار و تابستان ۹۴ دارای رتبه علمی - ترویجی است.

سال هفدهم، شماره چهل و هفتم، پاییز و زمستان ۱۳۹۵

رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

دوفصلنامه علمی - ترویجی پژوهش‌های زبانی و ادبی در آسیای مرکزی

صاحب امتیاز: رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

مدیرمسئول و سردبیر: دکتر ابراهیم خدایار

دستیار سردبیر: دکتر زهرا حیاتی

اعضای هیئت تحریریه:

۱. ارگش آچیل‌اف (دانشیار فیلولوژی ازبکی، پژوهشگاه نوایی، ازبکستان)
۲. اسدالله حبیب (استاد زبان و ادبیات فارسی، کابل، افغانستان)
۳. زهرا حیاتی (استادیار زبان و ادبیات فارسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ایران)
۴. ابراهیم خدایار (دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تربیت مدرس، ایران)
۵. عبدالنبی ستارزاده (استاد فیلولوژی پژوهشگاه رودکی، تاجیکستان)
۶. دادخدا سیم‌الدین‌اف (استاد فیلولوژی، عضو وابسته آکادمی علوم تاجیکستان)
۷. صفر عبدالله (استاد فیلولوژی، دانشگاه آبلایخان قزاقستان)
۸. غلامحسین غلامحسین‌زاده (دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تربیت مدرس، ایران)
۹. محمود فتوحی رودمعجنی (استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران)
۱۰. میرزا ملا احمد (استاد فیلولوژی، عضو وابسته آکادمی علوم تاجیکستان)
۱۱. محمدجعفر یاحقی (استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران)

مدیر داخلی: اعظم فتحی هل‌آباد

ویراستار و مترجم انگلیسی: دکتر حیات عامری

ویراستار و مترجم سیریلیک: مبشر اکبرزاد

ویراستار فارسی: سمیه کنعانی

مسئول هماهنگی: سعیدجان بزرگاف

حروفچین و صفحه‌آرا: زینب نورپور جویباری

نشانی و تلفن: تاجیکستان، دوشنبه، سعدی شیرازی، شماره ۵، تلفن: ۷-۲۲۲۲۹۲۶ (+۹۹۲۳۷)

رایانامه: Rudakitj@mail.ru

تارنما: [Website: rudaki.org](http://rudaki.org)

راهنمای تدوین مقاله

مقدمه

سرنوشت آسیای مرکزی در زمانی به درازنای تاریخ زندگی اقوام آریایی در آن، با زبان و ادب فارسی پیوند خورده است. در این دوره طولانی صدها ادیب، شاعر، مورخ، فیلسوف و دانشمند از دامان این خاک پرورش یافته و زینت بخش تمدن جهان شده‌اند. مسئولان *دوفصلنامه پژوهش‌های زبانی و ادبی در آسیای مرکزی* با نظر داشت این پیوند ژرف و با استفاده از هیئت تحریریه‌ای متشکل از استادان دانشگاه‌های ایران، افغانستان و پنج کشور آسیای مرکزی قصد دارند میراث هزارودویست‌ساله زبان و ادب فارسی و تأثیر آن در زبان‌ها و فرهنگ‌های ازبکی، قرقیزی، ترکمنی و قزاقی آسیای مرکزی از سده سوم قمری تاکنون را به مخاطبان علاقه‌مند آن بشناسانند و با این شیوه، پیوندهای مردمان گونه‌گون‌نژاد و چندگون‌زبان این منطقه را با یکدیگر و با دیگر مردمان جهان مستحکم‌تر نمایند؛ از این جهت، این نشریه می‌تواند رسانه معتبر و پیشتاز در ماوراءالنهرپژوهی در ایران و جهان باشد و با رویکرد علمی خود گامی هرچند کوچک در راه بازخوانی میراث مشترک این حوزه تمدنی بردارد.

خط مشی نشریه

هرگونه مقاله‌ای که در زمینه زبان و ادبیات فارسی و ارتباط آن با زبان‌های بومی در آسیای مرکزی نوشته شود و از ارزش علمی لازم برخوردار باشد، برای بررسی و احتمالاً چاپ در مجله پذیرفته خواهد شد. هیئت تحریریه در رد یا قبول و نیز حک و اصلاح مقالات آزاد است.

بررسی مقاله

هیئت تحریریه نخست مقالات دریافت‌شده را بررسی خواهد کرد و چنانچه مناسب تشخیص داده شود و در چارچوب تخصصی موضوع نشریه قرار گیرد، پس از حذف نام نویسنده/گان برای ارزیابی به دو نفر از داوران صاحب‌نظر ارسال خواهد کرد.

روش تهیه مقاله

۱. متن مقاله و فهرست منابع در هر صفحه تعداد ۲۶ سطر و طول هر سطر ۱۲ سانتی‌متر و فاصله سطرها single تایپ شود.

۲. مقالات از ۲۰ صفحه تایپ شده (با رعایت بند ۱) تجاوز نکنند. همچنین مقالات باید با استفاده از برنامه word 2003/2010 با قلم B Nazanin 14 تنظیم و تایپ شوند.

۳. درج عنوان‌ها و سمت‌های نویسندگان محترم در مراحل مختلف صرفاً به همان صورت ثبت‌نامه اولیه در سامانه لحاظ خواهد شد؛ بنابراین، در ثبت ترتیب اسامی و سمت آن‌ها نهایت دقت را لحاظ فرمایید.

ساختار مقاله

ساختار مقاله باید بر این اساس تنظیم شود: عنوان مقاله، نام نویسنده یا نویسندگان، چکیده (۳۰۰ کلمه)، واژه‌های کلیدی (۳ تا ۷ کلمه)، مقدمه، بحث، نتیجه‌گیری، یادداشت‌ها و فهرست منابع (تعداد کلمات کل مقاله از ۴۰۰۰ تا ۶۵۰۰ کلمه باشد):

۱. عنوان: عنوان مقاله کوتاه، دقیق و دربردارنده بیان روشنی از موضوع مقاله باشد.

۲. نام نویسنده یا نویسندگان: در زیر عنوان مقاله سمت چپ به این ترتیب نوشته شود: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی، نام دانشگاه یا مؤسسه محل اشتغال، نشانی، تلفن و دورنگار. درج نشانی پست الکترونیک نویسنده مسئول مقاله و دانشگاه یا مؤسسه مربوط در پانویس الزامی است و نویسنده مسئول موظف است به مکاتباتی که از دفتر نشریه انجام می‌شود، در اسرع وقت پاسخ دهد.

۳. چکیده: شامل معرفی موضوع، ضرورت و اهمیت تحقیق، روش کار و یافته‌های پژوهشی است؛ به تعبیری دیگر، در چکیده باید بیان شود که چه گفته‌ایم، چگونه گفته‌ایم و چه یافته‌ایم و بیش از سیصد کلمه نباشد. ارسال چکیده انگلیسی و سیریلیک در صفحه‌ای جداگانه، شامل عنوان مقاله، نام نویسنده/ نویسندگان، مؤسسه/ مؤسسات متبوع و رتبه علمی آنان الزامی است.

۴. واژه‌های کلیدی: اساسی‌ترین واژه‌هایی که مقاله حول محور آن‌ها بحث می‌کند و مورد تأکید مقاله است، واژه‌های کلیدی است و معمولاً ۳ تا ۷ واژه دارد.

۵. مقدمه: مقدمه زمینه آماده شدن ذهن مخاطب برای ورود به بحث اصلی است؛ بنابراین، نویسنده در مقدمه موضوع را از کل به جزء بیان می‌کند تا فضای روشنی از متن بحث برای خواننده حاصل شود. همچنین ضروری است بیان هدف‌های پژوهشی در مقدمه مقاله مورد نظر قرار گیرد. عنوان مقدمه با شماره‌گذاری (بدین صورت: ۱. مقدمه) آورده شود و در ادامه مقدمه، عنوان‌های ۱-۱. بیان مسئله، ۱-۲. پیشینه تحقیق، ۱-۳. ضرورت و اهمیت تحقیق، همراه با توضیحات مربوط آورده شود.

۶. بحث: شامل تحلیل، تفسیر، استدلال‌ها و نتایج تحقیق است. عنوان بحث با شماره ۲ مشخص می‌شود و عنوان‌های فرعی آن به صورت ۱-۲، ۲-۲، ۳-۲ و... تنظیم می‌شود.
۷. نتیجه: شامل ذکر فشرده یافته‌هاست که با شماره ۳ مشخص می‌شود.
۸. پی‌نوشت‌ها: شامل پیوست‌ها، ضمیمه‌ها و پی‌نوشت‌ها و به‌طور کلی مطالبی است که جزو اصل مقاله نیست؛ اما در تبیین موضوع نوشته ضروری و مناسب به‌نظر می‌رسد. شماره مربوط به پی‌نوشت‌ها درون متن با عدد توک مشخص می‌شود و به‌صورت مسلسل می‌آید (نمونه: روابط فرهنگی بین ایرانیان و سایر تمدن‌ها...).
۹. فهرست منابع: منابع مورد استفاده در متن، در پایان مقاله و براساس ترتیب الفبایی نام خانوادگی نویسنده/گان به شرح زیر آورده شود:
- کتاب: نام خانوادگی، نام (تاریخ انتشار). *نام کتاب* (حروف مورب و سیاه با شماره قلم ۱۲). نام مترجم. نام مصحح. شماره جلد. نوبت چاپ. محل نشر: ناشر.
- مقاله منتشرشده در نشریه: نام خانوادگی، نام (سال انتشار). «عنوان مقاله». *نام نشریه* (حروف مورب و سیاه با شماره قلم ۱۱). دوره و شماره نشریه. شماره صفحه آغاز و پایان مقاله.
- مقاله ترجمه‌شده در نشریه: نام خانوادگی، نام (سال انتشار). «عنوان مقاله». نام و نام خانوادگی مترجم. *نام نشریه* (حروف مورب و سیاه با شماره قلم ۱۲). دوره و شماره نشریه. شماره صفحه آغاز و پایان مقاله.
- پایگاه‌های اینترنتی: نام خانوادگی، نام (سال انتشار مقاله). «عنوان مقاله». *نام نشریه الکترونیکی* (حروف مورب و سیاه با شماره قلم ۱۲). دوره. تاریخ مراجعه به سایت. نشانی دقیق پایگاه اینترنتی.

یادآوری نکات مهم:

۱. رسم‌الخط مورد قبول نشریه و اصول نگارش مقاله‌ها براساس آخرین شیوه‌نامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی به نشانی: <http://www.persianacademy.ir/fa/das.aspx> است.
۲. ارجاعات در متن مقاله، بین پرانتز (نام خانوادگی، سال: شماره جلد/ شماره صفحه) نوشته شود: (غزالی، ۱۳۶۱: ۱/ ۵۰). منابع انگلیسی به همان شکل انگلیسی در متن درج شود. ضرورت دارد نویسندگان محترم ارجاعات را به‌شکل دقیق و کامل در متن ذکر کنند. ذکر نشانی منبع در متن به‌ترتیبی که گفته شد، برای تمام موارد نقل‌شده، چه نقل‌قول مستقیم

- و چه غیرمستقیم، ضروری است. همچنین مشخصات کامل همه منابع ارجاع داده شده باید در فهرست منابع آورده شود.
۳. معادل انگلیسی واژه‌ها و اصطلاحات نامأنوس برای بار اول که در متن می‌آید، در پی‌نوشت درج شود.
۴. نقل قول‌های مستقیم بیش از چهل واژه به صورت جدا از متن با تورفتگی (یک سانتی‌متر) از طرف راست و با قلم شماره ۱۲ تنظیم شود.
۵. نام کتاب‌ها داخل متن به صورت مورب باشد و نام مقالات، شعرها و داستان‌های کوتاه داخل گیومه قرار گیرد.
۶. جدول‌ها، نمودارها و عکس‌ها در انتهای متن بعد از نتیجه‌گیری و قبل از پی‌نوشت‌ها و منابع قرار گیرد و تمام آن‌ها حاوی عنوان و شماره باشد. ارسال جدول‌ها در فرمت word ضروری است.
۷. مقاله صرفاً از طریق ثبت‌نام در سامانه نشریه به آدرس <http://www.rudaki.org/> ارسال شود. بدیهی است مقالاتی که به هر شکل دیگر دریافت شوند، از فرایند داوری کنار گذاشته خواهند شد.
۸. چنانچه مقاله‌ای فاقد هر یک از موارد پیش‌گفته باشد، از دستور کار خارج می‌شود.
۹. حق چاپ هر مقاله پس از پذیرش محفوظ است و نویسندگان در ابتدای ارسال مقاله متعهد می‌شوند تا زمان مشخص شدن وضعیت مقاله، آن را به جای دیگر نفرستند. چنانچه این موضوع رعایت نشود، هیئت تحریریه در اتخاذ تصمیم مقتضی مختار است.
۱۰. نشریه در اصلاح مقالاتی که نیاز به ویرایش داشته باشند، آزاد است.
۱۱. آرای مندرج در نشریه مبین نظر مسئولان و ناشر نیست.

فهرست مقالات

- کاربرد عنصر رنگ در دیوان رودکی (تحقیق دربارهٔ بینایی رودکی براساس تنوع رنگ در دیوان او) ۱
محمد پاشایی، رسول کاظم‌زاده
- رمان مسلمانان دارالرحمت و ویژگی‌های ترجمهٔ فارسی آن ۲۵
ابراهیم خدایار
- گل و صنوبر شیدایی و منظومه‌های فارسی ۴۹
وحید رویانی، کمال‌الدین ارخی
- تصحیح رسالهٔ «ده قاعده» اثر میرسیدعلی همدانی ۶۷
سیدمحمدباقر کمال‌الدینی
- تراکم ذوق و احساس (نقد و بررسی شعر دل‌آرام خجندی) ۸۷
بدرالدین مقصوداف
- گریه‌ها و خنده‌های شاعرانهٔ بهرام رحمت‌زاد (جستاری در زمینهٔ اشعار شاعر) ۱۰۹
مصباح‌الدین نرزیقل
- شهروند کشور شعر (نقد و بررسی شعر شاه‌بیگیم) ۱۳۵
عمرالدین یوسف‌اف
- چکیدهٔ مقالات به انگلیسی ۱۵۳
- چکیدهٔ مقالات به تاجیکی ۱۶۱

داوران این شماره: نعمت‌الله ایران‌زاده، ابراهیم خدایار، سیدعلی قاسم‌زاده، نصرالله امامی، بدرالدین مقصوداف. مبشر اکبرزاد، مصباح‌الدین نرزیقل، فرنگیس شریف‌اوا.